Lietas arhīva Nr. C-0980-24/23
ECLI:LV:KURT:2024:0124.C69463923.7.S

Kurzemes rajona tiesa
SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Talsos 2024. gada 24. janvārī

Kurzemes rajona tiesa

tiesnese Ilze Valbaka

ar tiesas sēžu sekretāri Signi Tīfentāli,

piedaloties atbildētājam /pers. A/, juridiskās palīdzības sniedzējai zvērinātai advokātei Guntai Laizānei,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu **/pers. B/** vienkāršotās procedūras prasībā pret /pers. A/ par uzturlīdzekļu piedziņu un /pers. A/ pieteikumu par visu noteikto pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļu atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. B/, 2023.gada 23.oktobrī ceļot prasību tiesā, lūdz piedzīt no /pers. A/ par labu viņai uzturlīdzekļus bērnu /pers. C/, dzimušas /datums/, un /pers. D/, dzimuša /datums/, uzturam 25% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas mēnesī jeb šobrīd 155 EUR katram, līdz bērnu septiņu gadu vecumam, un, sākot no septiņu gadu vecuma sasniegšanas, 30% no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas līdz bērnu pilngadības sasniegšanai; /pers. E/, dzimuša /datums/, un /pers. F/, dzimušas /datums/, uzturam 30% no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas mēnesī jeb šobrīd 186 EUR katram, līdz bērnu pilngadības sasniegšanai. Uzturlīdzekļus lūgts piedzīt no prasības celšanas dienas un piedziņu noteikt nekavējoties.

Prasība pamatota uz Civillikuma 179.pantu, Ministru kabineta noteikumiem par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam.

Prasībā norādīts, ka pēc kopdzīves pārtraukšanas 2023.gada septembrī bērni dzīvo pie prasītājas, prasītāja nodrošina bērnu aprūpi un uzraudzību. Atbildētājs bērnu uzturēšanā nepiedalās. Prasītāja ir vērsusies Uzturlīdzekļu garantiju fondā, bet fonda administrācija izmaksā uzturlīdzekļus mazākā apmērā, nekā MK noteikumos ir noteikts to apmērs. Fonda administrācija sniegusi atbildi, ka pieteikuma izskatīšanas termiņš pagarināts līdz nākamā gada 17.janvārim. Uzturlīdzekļi bērniem ir nepieciešami jau šobrīd. Prasībā norādīts, ka Kurzemes rajona tiesā ir pieņemts lēmums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību un noteikts termiņš prasības celšanai 2023.gada 23.oktobris.

[2] Ar tiesneses 2023.gada 26.oktobra lēmumu prasības pieteikums pieņemts un ierosināta civillieta Nr. C69463923.

[3] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 250.^{21}pantu, atbildētājam 2023.gada 26.oktobrī ierakstītā pasta sūtījumā nosūtīts prasības pieteikums rakstveida paskaidrojumu sniegšanai, izskaidrojot procesuālās tiesības un pienākumus.

[4] Atbildētājs atbilstoši Civilprocesa likuma 148.panta pirmās daļas un 250.^{23}panta noteikumiem 2023.gada 3.novembrī iesniedza tiesā rakstveida paskaidrojumus un iesniegumu, norādot, ka prasību neatzīst. Tiesā ir iesniegta prasība par laulības šķiršanu un bērnu dzīvesvietas noteikšanu pie viņa. Ierosināta civillieta Nr. C69451823. Tas, ka bērnu māte vienpersoniski izvēlējusies, ka bērnu dzīvesvietai jābūt pie viņas, nav pamatoti un nevar uzskatīt, ka tas ir bērnu interesēs un ka tas tā varētu turpināties arī turpmāk. Situācija šāda ir izvērtusies arī tādēļ, ka /pers. B/ ir panākusi, ka pret viņu tiek noteikti pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļi. Tie noteikti ar Kurzemes rajona tiesas tiesneses 2023.gada 21.septembra lēmumu lietā Nr. 3-12/10580-23/3. Kurzemes rajona tiesā 2023.gada 11.oktobrī pieņemts lēmums lietā Nr. 3-12/10580-23/3, ar kuru iepriekšējais lēmums ir grozīts un satikšanās ar bērniem vairs viņam nav liegta un ir atļauta. Cenšas maksimāli daudz laika bērnus ņemt pie sevis, tikties, uzturēt viņus, taču bērnu māte liek tam šķēršļus, nevēlas, lai viņš iespējami vairāk būtu ar bērniem. Nācies pat iesaistīt policiju, nerunājot par bāriņtiesas iesaistīšanu. Uzskata, ka bērnu mātei neinteresē, lai viņš patiesi veiktu bērnu audzināšanu, aprūpi, uzturēšanu, bet gan tas, lai dodu viņai naudas līdzekļus, bet viņam pašam būtu liegtas iespējas uzturēt savus bērnus, dzīvot kopā ar viņiem.

Atbildētājs norādījis, ka viņa ieskatā lieta par uzturlīdzekļiem nav izskatāma un šis prasījums nav apmierināms, jo pastāv strīds par bērnu dzīvesvietas noteikšanu. Normatīvajos aktos nav precizēts, kā rīkoties, ja bērni dzīvo pārmaiņus pie abiem vecākiem. Taču, ja bērni laiku pavada gan pie tēva, gan pie mātes, var secināt, ka vecāki līdzvērtīgi piedalās bērnu aprūpē un uzraudzībā un tādējādi īsteno savus Civillikumā noteiktos vecāku pienākumus. Ja abi vecāki savu iespēju robežās rūpējas par bērnu vajadzībām, tostarp, apģērbu, izglītību un citiem ar aizgādību saistītiem jautājumiem, nevienam no vecākiem nav lielāku tiesību piedzīt uzturlīdzekļus no otra vecāka. Situāciju skaidrojusi arī Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija, secinot, ka situācija ir strīdus situācija. Jautājums par uzturlīdzekļu maksāšanu ir cieši saistīts ar jautājumu par dzīvesvietu.

Atbildētājs norādījis, ka bērniem jāatrodas pie viņa, viņš vēlas bērnus uzturēt un var uzturēt pilnībā, un var dot bērniem visu nepieciešamo viņu audzināšanai, izglītošanai. Uztur regulāru kontaktu ar izglītības iestādi, kur mācās bērni, prasot bērnu skolotājiem viņam nekavējoties ziņot par kādām nepieciešamībām bērniem, kas būtu gādājams viņu uzturēšanai. /pers. B/ rīcībā ir palikusi praktiski visa viņu iedzīve, dzīvesvieta /adrese/, kas ir iekārtota ar visu nepieciešamo bērnu uzturēšanai, dzīvošanai. Par dzīvesvietu nav jāmaksā praktiski nekādi maksājumi. Šis īpašums pieder viņa vecākiem, tur ir brīvi ļauts dzīvot, tikai viņam saistībā ar aizsardzības pret vardarbību lietu nav iespēju tajā dzīvot.

Atbildētājs norādījis, ka viņu kopdzīvē piederējuši arī dzīvnieki, kurus /pers. B/ paturējusi savā rīcībā, kā arī turpina izmantot ienākumu gūšanai. Iebildumi pamatoti uz Civillikuma 177.panta ceturto daļu un 178.panta otro daļu. Lūgts atlīdzināt ar lietas vešanu saistītos izdevumus 70 EUR.

[5] Prasītāja 2023.gada 7.novembrī iesniegusi tiesai iesniegumu par civillietu apvienošanu. Ar tiesas 2023.gada 8.novembra lēmumu prasītājas iesniegums noraidīts.

[6] 2023.gada 5.decembrī tiesā saņemts atbildētāja rakstveida iesniegums, kurā norādījis, ka ir iesniedzis tiesā prasības pieteikumu par laulības šķiršanu un bērnu dzīvesvietas noteikšanu pie viņa. Atbildētājs norādījis, ka bērni /pers. C/ un /pers. D/ ikdienā dzīvo pie viņa; pie mātes pavada tikai atsevišķus laikus; lielākie bērni /pers. E/ un /pers. F/ pārsvarā dzīvo pie mātes, bet pie viņa pavada atsevišķus laikus. Tādējādi visas ikdienas rūpes par /pers. C/ un /pers. D/ ir viņa ziņā un no viņa līdzekļiem. Līdz ar to nevar uzskatīt, ka bērnus uztur māte un viņam būtu par šiem bērniem dodami uzturlīdzekļi bērnu mātei. Atbildētājs norādījis, ka par bērnu dzīvošanu ir lūgts Kuldīgas bāriņtiesai sniegt pierādījumu, to iesniedz tiesai.

Atbildētājs norādījis, ka šī prasība ir saistīta ar pieņemtajiem lēmumiem, ar kuriem noteikti pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļi. Atbildētājs iesniegumā, atsaucoties uz Civillikuma (šeit, visticamāk, atbildētājs ir pieļāvis pārrakstīšanās kļūdu, iespējams, vēloties norādīt citu likumu – Civilprocesa likumu – tiesnese I.Valbaka) 250.[58]panta astoto, devīto, desmito un 11.daļu, lūdzis, izlemjot jautājumu par uzturlīdzekļu piedziņu, lemt par visu noteikto pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļu atcelšanu.

[7] Ar tiesneses 2023.gada 13.decembra lēmumu lietas izskatīšana nolikta iztiesāšanai tiesas sēdē.

[7.1] Prasītāja uz tiesas sēdi neieradās, rakstveida iesniegumā tiesai lūgusi tiesu izskatīt lietu bez viņas piedalīšanās tiesas sēdē, ja tiesa ieskata to par iespējamu. Prasītāja informējusi, ka abi mazākie bērni pēc ciemošanās pie tēva ir saslimuši un tēvs viņus abus bija aizvedis uz bērnudārzu, ignorējot saslimšanas pazīmes. 2024.gada 9.janvārī viņa bērnus aizvedusi pie ģimenes ārsta, jo abiem bērniem bijis pamatīgs klepus un ģimenes ārsts abiem bērniem konstatējis ieilgušu rinofaringo bronhītu, un izrakstījis antibiotiku kursu, un šobrīd turpina ārstēties. Papildus norādījusi, ka bērni nekad nav pastāvīgi dzīvojuši pie tēva, bet ar viņas piekrišanu bērni ciemojušies pie tēva un tēvs vienpersoniski izlēmis, ka bērnus atpakaļ viņai neatgriezīs un turējis pie sevis. Atbildētājs pat nav atvedis bērnus uz Ziemassvētku pasākumu, kam bērni bija gatavojušies. Pēc atgriešanās atpakaļ mājās /pers. C/ stāstījusi, kā viņa ir mēģinājusi aizmukt prom, bet tētis (atbildētājs) ir noķēris un liedzis /pers. C/ iet pie viņas (prasītājas). Lielie bērni – /pers. E/ un /pers. F/ atsakās doties pie tēva. Līdz ar to neatbilst patiesībai atbildētāja norādītais, ka bērni pastāvīgi dzīvo pie atbildētāja. Kopš kopdzīves iziršanas 2023.gada oktobrī, atbildētājs nav rūpējies par bērniem, ir tikai nopircis atsevišķas lietas – cepuri un cimdus, un nav pildījis šo savu pienākumu – apgādāt un uzturēt bērnus. Uzturlīdzekļu garantijas fonds uzturlīdzekļu izmaksu neveic, jo atbildētājs sniedzis fondam maldinošas ziņas, norādot, ka rūpējas par bērniem un norādījis uz uzsākto tiesvedību. Tādēļ lūdz tiesu uzturlīdzekļus piedzīt no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas un sprieduma izpildi noteikt nekavējošu, jo bērnu ciemošanās pie tēva kādā noteiktā periodā neatbrīvo vecākus no uzturdošanas pienākuma.

Prasītāja papildus norādījusi, ka pagaidu aizsardzība pret vardarbību nav atceļama, jo 2023.gada 29.septembrī cēlusi prasību pret /pers. A/ un viņa vecākiem (civillieta Nr. C69 4630 23) un tādēļ piemērotie pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļi nav atceļami, jo tiesneses noteiktajā termiņā (līdz 2023.gada 23.oktobrim) cēlusi prasību pret atbildētāju.

[7.2] Atbildētājs tiesas sēdē prasību par uzturlīdzekļu piedziņu neatzina un paskaidroja, ka ar prasītāju dzīvojuši kopā, kopdzīvē un laulībā dzimuši četri bērni, no kuriem pirmais nav viņa bērns, bet ir piekritis, ka bērna dzimšanas dokumentos viņu ieraksta par tēvu. Apzinās, ka viņam kā tēvam ir pienākums gādāt par visiem četriem bērniem. Dzīvojuši visi Anglijā. 2021.gadā atgriezušies Latvijā. Prasītāja nav gribējusi dzīvot Latvijā, bijusi depresija. 2023.gada 16.septembrī bijis konflikts un apmelojusi viņu, ka ir viņu sitis. Pēc tiesas lēmuma kontaktējies, kā varējis un vēlāk panācis, ka tiesa atceļ lēmumu par liegumu tikties ar bērniem. Ir maksājis par bērnu pusdienām, apmaksājis rēķinus – par elektrību un citus. Visu vasaru gādājis malku. Nav tieši pierādījumi minētajam. Oktobrī, septembrī prasītāja pārdevusi saimniecības lietas. Automašīnu, kas bijusi uz viņa vārda, prasītāja pārrakstījusi uz sava vārda. Bijuši kopīgi šķirnes dzīvnieki, un piedzimušos kucēnus un kaķēnus prasītāja oktobrī, novembrī realizējusi, naudu tērējusi. Viņam regulāri ienākumi pašlaik nav. Pēdējā darbavietā nopelnījis ap 800 EUR mēnesī. Bērni laiku dzīvojuši pie viņa – no decembra līdz janvārim. Viņam ir vidējā izglītība, Anglijā izgājis kursus. Jau janvārī, kad atbraukuši uz Latviju, bijusi runa par šķiršanos. Tas nav atrisinājies. Bijusi mediācija. Prasītāja gribējusi šķirties, divus bērnus atstājot sev. Viņai ir jaunas attiecības. Šajā laikā naudu pārskaitījis vienu reizi – 10 EUR /pers. C/. Ir pircis bērnam, bet pirkumi ir bijusī arī "no rokas". Kad divi bērni bija pie viņa, aprūpējis viņus, devis visu un to bāriņtiesa apstiprinājusi, ka bērni dzīvo pie viņa. Decembrī, kad bērni saslimuši, ārstējis bērnus, pircis medikamentus. Prasītāja ar varu tur bērnus pie sevis, līdz šim brīdim nav izlemts jautājums par bērnu dzīvesvietu. Viņam līdzekļus bērniem palīdz nodrošināt viņa vecāki, tēvs pārdevis daļu meža un līdzekļi ir. Par pagaidu aizsardzību pret vardarbību. Lūgumu par visu noteikto pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļu atcelšanu uzturēja spēkā un paskaidroja, ka viņš nav vardarbīgs. Nav pamats atstāt aizsardzības līdzekļus, jo /adrese B/ vairs nav dzīvnieku, ir trīs viņa suņi. /adrese A/ pieder viņa tēvam, Tur nesen bijis ugunsgrēks, māja iet bojā. Dedzis vadības bloks. Nezina, kur prasītāja dzīvo pēc ugunsgrēka, bet bāriņtiesa atzinusi, ka prasītāja dzīvo pie cita vīrieša. Pats viņš dzīvo mātei piederošā īpašumā. Tēvam nav liegumu savā īpašumā, bet viņš baidās no prasītājas, tādēļ uz turieni nedodas.

[7.3] Tiesa atzīst, ka, tā kā netiek konstatēti Civilprocesa likuma 209.un 210.pantā paredzētie lietas izskatīšanas atlikšanas gadījumi un prasītāja lūgusi lietu izskatīt bez viņas klātbūtnes, tad saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmās daļas noteikumiem lieta izskatāma bez prasītājas klātbūtnes.

Motīvu daļa

[8] Tiesa, pārbaudījusi un novērtējusi pierādījumus lietā, atzīst, ka /pers. B/ prasības pieteikums par uzturlīdzekļu piedziņu ir pamatots un apmierināms, /pers. A/ pieteikums par visu noteikto pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļu atcelšanu ir noraidāms šādu apsvērumu dēļ.

[8.1] Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Savukārt, Civilprocesa likuma 96.panta piektā daļa noteic, ka pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse. „[..] personīgās iniciatīves tiesību un tiesību brīvi rīkoties ar dažādiem aizstāvēšanās līdzekļiem procesā mēdz saukt par dispozitivitāti vai prāvnieku personīgo autonomiju [..] Kas grib izlietot savas tiesības, tam par to pašam jārūpējas (..) Dispozitivitātes princips guļ civilprocesa pamatā [..]"(*skat. Dr. jur. V.Bukovskis. Civīlprocesa mācības grāmata. Autora izdevums. Rīga, 1933.g., 234.-235.lapa.).*

Tādējādi, realizējot sacīkstes un dispozitivitātes principu, puses pašas izvēlas, kādus tiesiskos aizsardzības līdzekļus izmantot un kādus pierādījumus tiesai iesniegt, lai tiesa varētu noskaidrot patiesas ziņas par faktiem un lietas apstākļiem.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 97.panta pirmo daļu tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.

Līdz ar to, atbilstoši Civilprocesa likuma 9.[1]pantam, pusēm un pārstāvjiem pārstāvamo vārdā jāsniedz tiesai patiesas ziņas par faktiem un lietas apstākļiem, lai tiesa var sniegt vērtējumu un novērtēt tikai tos faktiskos apstākļus, par kuriem puses ir izvēlējušās iesniegt pierādījumus.

Tiesa, pieņemot spriedumu lietā, ir ierobežota ar tiem pierādījumiem, kādus puses atzinušas par nepieciešamu lietā iesniegt.

Lietā atbildētājs neapstrīdēja faktus, ka viņš ir bērnu /pers. C/, dzimušas /datums/, /pers. D/, dzimuša /datums/, /pers. E/, dzimuša /datums/, un /pers. F/, dzimušas /datums/, tēvs.

Lietas materiāli apstiprina un starp pusēm nav strīda par to, ka puses kopš 2023.gada 16.septembra dzīvo šķirti.

Pušu starpā nav strīda arī par to, ka kopīgajiem bērniem /pers. C/, dzimušai /datums/, /pers. D/, dzimušam /datums/, /pers. E/, dzimušam /datums/, un /pers. F/ dzimušai /datums/, katra vecāka pienākumu ir dot uzturlīdzekļus vismaz valstī noteiktajā minimālajā apmērā.

Atbildētājs tiesas sēdē norādīja, ka strīds ir par bērnu dzīvesvietu.

No lietai pievienotās Kuldīgas novada bāriņtiesas 2023.gada 23.novembra informācijas, redzams, ka bērni /pers. C/ un /pers. D/ no 2023.gada 17.novembra ir bijuši tēva aprūpē līdz bāriņtiesas atzinuma sniegšanas dienai – 2023.gada 20.decembrim.

Lietā atbildētājs neapstrīdēja faktu, ka šobrīd prasītājai un bērniem ir viena dzīves vieta un ka pušu kopīgā bērna ikdienas aprūpi un uzraudzību veic prasītāja, bet atbildētājs dzīvo atsevišķi no saviem bērniem.

Vienlaikus tiesa arī konstatē, ka no prasītājas prasības pieteikumā un pušu rakstveida paskaidrojumiem, iesniegumiem, kā arī pagaidu aizsardzības pret vardarbību lietas materiāliem un atbildētāja tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka pušu – četru nepilngadīgu bērnu vecāku – savstarpējās attiecības un komunikācija ir sarežģījusies, viņiem ir konfliktējošas attiecības un savstarpēju sarunu ceļā viņi nav spējuši panākt bērnu interesēm vislabāko un viennozīmīgu risinājumu, tostarp uzturlīdzekļu jautājumā. Tādēļ, konstatējot, ka pusēm ir konfliktējošas attiecības, kas liedz pieņemt konstruktīvus lēmumus, bērnu interesēs ir noteikt tiesas aizsardzību attiecīgajā, tas ir, uzturlīdzekļu jautājumā.

[8.2] Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.panta pirmā daļa nosaka, ka bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgo sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte.

Kā norādīts judikatūrā (sk. Senāta 2014.gada 28.februāra spriedums lietā Nr. SKC-1339, (C19035013)), uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums ar tiesas nolēmumu ir nosakāms arī gadījumos, kad atbildētājs uzturlīdzekļus maksā labprātīgi, jo, ja uzturlīdzekļu maksāšana tiks atstāta atbildētāja ziņā, nepienācīgas izpildes gadījumā bērna interese paliek tiesiski neaizsargāta.

Līdz ar to, konstatējot, ka, kaut arī atbildētājs, realizējot saskarsmi ar diviem saviem bērniem, kādu laika periodu (no 2023.gada 17.novembra līdz 2023.gada 20.decembrim) labprātīgi dod uzturlīdzekļus bērnu uzturam, ņemot vērā minēto judikatūru, ir pamats noteikt piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru ar tiesas spriedumu, lai nodrošinātu, ka katrs bērns tos varēs saņemt regulāri likumā noteiktajā minimālajā apmērā, ņemot vērā vecāku nespēju konstruktīvi komunicēt, un prasītāja tos varēs novirzīt primāri bērnu nepieciešamo vajadzību apmierināšanai. Turklāt nepienācīgas izpildes gadījumā tiesas nolēmums ir izpildāms piespiedu kārtā, pamatojoties uz Civilprocesa likumā ietvertām normām par nolēmumu piespiedu izpildi. Savukārt, ja bērnu aprūpei nepieciešamo līdzekļu izlietojums tiek atstāts atbildētāja ziņā, tad nepienācīgas izpildes gadījumā bērnu intereses paliek tiesiski neaizsargātas. Nepienācīga izpilde no atbildētāja puses var būt saistīta gan ar pušu komunikācijas problēmām, gan atbildētāja, kā personas, kas nerisina pilnīgi visus ar bērnu aprūpi saistītos jautājumus, informētības trūkumu par bērnu uzturam primāri nepieciešamo.

[8.3] Civillikuma 177.pantā noteikts, ka *līdz pilngadības sasniegšanai [219.p.] bērns ir vecāku aizgādībā.*

Aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās.

Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu.

Bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu [garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam].

Tātad, saskaņā ar likumu vecākiem ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums rūpēties par bērniem, jo līdz pilngadības sasniegšanai bērni ir vecāku aizgādībā.

Civillikuma 179.panta pirmā daļa nosaka, ka *vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Strīdus par uzturlīdzekļiem bērnam izšķir tiesa.*

Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem. (panta otrā daļa)

Civillikuma 179.panta piektā daļa nosaka, ka *minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.*

Ievērojot Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta pirmajā daļā noteikto, *tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras.*

Saskaņā ar Ministru kabineta (turpmāk – MK) Noteikumiem Nr.37 no bērna piedzimšanai līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai bērna uzturam noteikta minimālā uzturlīdzekļu summa 25% apmērā un vecumā no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai bērna uzturam noteikta minimālā uzturlīdzekļu summa 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Saskaņā ar 2013.gada 27.augusta Ministru kabineta Noteikumu Nr.665 "Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi" 2.punktu uz prasības iesniegšanas dienu – 2023.gada 23.oktobri – atbilstoši bērnu vecumam, bija attiecīgi 155 EUR un 186 EUR, ņemot vērā 2022.gada 13.decembra Ministru kabineta noteikumus Nr.788 par minimālo mēneša darba algu 620 EUR no 2023.gada 1.janvāra. Pašreiz, ņemot vērā 2023.gada 14.novembra Ministru kabineta noteikumus Nr.657 "Grozījums Ministru kabineta 2015. gada 24. novembra noteikumos Nr. 656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu"" par minimālo mēneša darba algu 700 EUR apmērā no 2024.gada 1.janvāra – uzturlīdzekļi katram bērnam dodami attiecīgi 175 EUR un 210 EUR mēnesī.

[8.4] Tiesa uzskata, ka šajā gadījumā piemērojamas minētās likumu un noteikumu normas, ievērojot, ka pušu nepilngadīgie bērni dzīvo kopā ar prasītāju, kura veic bērnu ikdienas aprūpi, un atbildētāja pienākums ir dot uzturlīdzekļus savu nepilngadīgo bērnu uzturam, ar kuriem viņš nedzīvo kopā.

Prasība piedzīt uzturlīdzekļus bērnu /pers. C/, dzimušas /datums/, /pers. D/, dzimuša /datums/, /pers. E/, dzimuša /datums/, un /pers. F/, dzimušas /datums/, uzturam, kas atbilst Ministru kabineta noteiktajam minimālajam bērnu uzturlīdzekļu apmēram, no prasības iesniegšanas dienas – 2023.gada 23.oktobra ir apmierināma, pamatojoties uz Civillikuma 179.pantu, Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumu Nr.37 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" 2.punktu, Ministru kabineta 2015.gada 24.novembra noteikumu Nr.656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu" 2.punktu, ievērojot 2023.gada 14.novembra Ministru kabineta noteikumus Nr.657, un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.pantu.

[8.5] Tiesa, piedzenot uzturlīdzekļus un nosakot to apmēru, saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, ņem vērā judikatūru.

Atbilstoši Senāta 2007.gada 29.augusta spriedumam lietā Nr. SKC-556, (C28221006), uzturlīdzekļi piedzenami no prasības iesniegšanas dienas tiesā, jo ar prasības celšanas brīdi prasītāja saskaņā ar Civilprocesa likuma 1.pantu uzsākusi savu ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju.

Tādējādi uzturlīdzekļi piedzenami no 2023.gada 23.oktobra, kad tiesā celta prasība par uzturlīdzekļu piedziņu, jo ar prasības celšanas brīdi prasītāja saskaņā ar Civilprocesa likuma 1.pantu uzsākusi savu ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju.

Tiesa uzskata, ka, tā kā atbildētājs norādījis, ka ir piedalījies bērnu uzturēšanā arī pēc prasības celšanas tiesā, tad šie atbildētāja dotie, labprātīgi samaksātie uzturlīdzekļi ieskaitāmi uzturlīdzekļu summas samaksai.

Attiecībā uz atbildētāja norādīto, ka par laika periodu, kad divi jaunākie bērni dzīvojuši pie viņa un viņš par bērniem šajā laikā gādājis, tiesa norāda, ka gadījumā, kad vecāki nav varējuši savstarpēji atrisināt visus ar bērnu aprūpi saistītos jautājumus, vecākam, kurš realizē bērnu ikdienas aprūpi un uzraudzību, neatkarīgi no otra vecāka ieskata par bērnu uzturam nepieciešamo, ir tiesības uz uzturlīdzekļu nodrošinājumu. Tiesas ieskatā, vecāks, pie

kura ir bērnu pamata dzīvesvieta un līdz ar to uz viņu gulstas pamata atbildība par ikdienas dzīves organizāciju, un, lai šis vecāks varētu plānot bērniem nepieciešamos ikdienas tēriņus, tieši šī vecāka rīcībā ir jābūt līdzekļiem pilnīgai bērnu vajadzību nodrošināšanai. Līdz ar to faktam, ka atbildētājs ir veicis kādus un kādu neilgu laika periodu ar bērnu uzturu saistītus maksājumus, nav izšķirošas nozīmes, piespriežot bērnu uzturam maksājamos uzturlīdzekļus. Vienlaikus tiesa atzīst, ka atbildētāja norādītie fakti paši par sevi norāda, ka starp pusēm ir strīds par atbildētāja pienākumu bērnu uzturam maksāt uzturlīdzekļus prasītājai.

Vērtējot atbildētāja iebildumus, tiesa norāda, ka pienākums maksāt uzturlīdzekļus valstī noteiktajā minimālajā apmērā ir obligāts un to nevar ietekmēt labprātīga kādu izdevumu segšana. Tas, ka ar tiesas spriedumu no atbildētāja bērnu uzturam piespriests konkrēts uzturlīdzekļu apmērs, neliedz atbildētājam savu iespēju robežās sniegt papildu atbalstu bērniem. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka bērna nodrošināšana ar uzturlīdzekļiem vismaz minimālā apmērā katru mēnesi ir vecāku pienākums, kas izriet no Civillikuma 179. panta un nekādos apstākļos nav atceļams (sk. Satversmes tiesas 2016. gada 16. jūnija sprieduma lietā Nr.2015-18-01 18.3. punktu)

[9] Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka pēc lietas dalībnieka lūguma tiesa spriedumā var noteikt, ka pilnīgi vai noteiktā daļā nekavējoties izpildāmi spriedumi par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam.

Tiesa atzīst, ka atbilstoši Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 1.punktam, ievērojot prasītājas lūgumu, sprieduma izpilde daļā par uzturlīdzekļu piedziņu no atbildētāja par labu prasītājai ir nosakāma nekavējoties.

[10] Atbildētājs pieteica tiesai lūgumu atcelt visus viņam noteiktos pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļus, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 250.^{58}pantu, tostarp tā astoto daļu.

[10.1] Atbilstoši Civilprocesa likuma 250.^{58}panta astotajai daļai, apmierinot prasību, pagaidu aizsardzība pret vardarbību ir spēkā līdz dienai, kad spriedums stājas likumīgā spēkā, (..) .

Tādējādi, atbilstoši minētajai likuma normai pagaidu aizsardzības līdzekļi tiek piemēroti līdz civillietas (celtās prasības civiltiesiskā kārtībā) izskatīšanai un nolēmuma stāšanās likumīgā spēkā. Pagaidu aizsardzības līdzekļi var tikt piemēroti tikai kā konkrēta prasītāja tiesību aizskāruma pagaidu noregulējums civiltiesiskā strīdā.

Tādējādi, taisot spriedumu par uzturlīdzekļu jautājumu, ir izlemjams jautājums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību atbilstoši spēkā esošajam tiesiskajam noregulējumam.

Civilprocesa likuma 250. ^{58} panta devītajā daļā noteikts, ka atsevišķos gadījumos tiesa spriedumā var noteikt, ka pagaidu aizsardzība pret vardarbību ir spēkā arī pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā, bet ne ilgāk kā gadu pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā. Ja atbildētājam, kas pastāvīgi dzīvo mājoklī kopā ar prasītāju, noteikts pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzeklis, kas minēts šā likuma 250.^{47} panta pirmās daļas 1. un 2. punktā, tiesa var noteikt, ka pagaidu aizsardzība pret vardarbību ir spēkā ne ilgāk kā 30 dienas pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

[10.2] Atbildētājs nav lūdzis pagaidu aizsardzību atcelt, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 250.^{60}pantu. Tādēļ nav ņemami vērā un ir noraidāmi atbildētāja 2023.gada 5.decembra iesniegumā norādītie apsvērumi, ka zuduši visi iepriekšējie apstākļi, kuri bija par iemeslu pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļu noteikšanai un attiecīgajiem tiesas nolēmumiem par šo jautājumu. Atbildētājs iesniegumam nav pievienojis nekādus pierādījumus.

Līdz ar to /pers. A/ pieteikums par visu noteikto pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļu atcelšanu ir noraidāms.

[10.3] Izvērtējot lietas materiālus kopsakarā ar pušu pieteikumos norādītajiem apsvērumiem un tiesas sēdē sniegtajiem atbildētāja paskaidrojumiem, tiesa ņem vērā apstākļus, ka atbildētājam un prasītājai dzīvesvieta ir vienā mājoklī, ka joprojām puses nav samierinājušās, nav noslēgušas izlīgumu, ka prasītāja nepiekrīt pagaidu aizsardzības pret vardarbību atcelšanai, norādot, ka viņa ir cēlusi tiesā arī citu prasību pret atbildētāju un viņa vecākiem. Pastāvot pušu strīdiem, tiesas ieskatā, atbilstoši Civilprocesa likuma 250$^{.58}$ panta devītajai daļai ir pamats pagaidu aizsardzību pret vardarbību saglabāt trīsdesmit dienas pēc šī sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

[10.4] Tiesa uzskata, ka, izlemjot jautājumu par pagaidu aizsardzības pret vardarbību saglabāšanu atbilstoši Civilprocesa likuma 250$^{.58}$ panta devītajai daļai, ņemams vērā arī, ka: 1) prasītāja, ceļot tiesā šo prasību par uzturlīdzekļu piedziņu, ir norādījusi, ka Kurzemes rajona tiesā pieņemts lēmums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību, nosakot termiņu prasības celšanai līdz 2023.gada 23.oktobrim; 2) šajā termiņā – 2023.gada 23.oktobrī – prasītāja uzturlīdzekļu prasību ir cēlusi un 2023.gada 26.oktobrī tika ierosināta šī civillieta un 3) civillieta Nr. 3-12/10580-23/3 par pagaidu aizsardzību pret vardarbību ir pievienota šai – uzturlīdzekļu piedziņas lietai (Nr.C69463923). Līdz ar to pagaidu aizsardzības pret vardarbību saglabāšanas jautājums ir izlemjams, taisot nolēmumu šajā civillietā – Nr.C69463923.

[10.5] Ievērojot minēto, ir noraidāmi prasītājas 2024.gada 15.janvāra iesniegumā norādītie apsvērumi, ka pagaidu aizsardzība pret vardarbību nav atceļama, jo 2023.gada 29.septembrī viņa cēlusi tiesā arī prasību pret /pers. A/ un viņa vecākiem (civillieta Nr.C69 4630 23).

[11] Tiesa, ielūkojoties Tiesu informatīvajā sistēmā, konstatē, ka civillieta Nr.C69463023 ir ierosināta sakarā ar prasītājas celto prasību pret atbildētāju un viņa vecākiem par īpašumtiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu, bet ne par kādu no 250.^{43} pantā norādītajiem prasījumiem.

[12] Tiesa norāda, ka nepieciešamības gadījumā, pastāvot likumā paredzētajiem apstākļiem, prasītājai aizsardzību vardarbības gadījumā var nodrošināt policijas iestādes vispārīgā kārtībā.

[13] Tiesāšanās izdevumi.

[13.1] Prasītāja atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas par uzturlīdzekļu piedziņas prasījumu saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu.

Civilprocesa likuma 42.panta pirmā daļa noteic, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Līdz ar to tiesai jāizlemj jautājums par iepriekš nesamaksāto valsts nodevas par uzturlīdzekļu prasījumu piedziņu valsts labā atbilstoši Civilprocesa likuma 42.pantam.

Tā kā prasība par uzturlīdzekļu piedziņu apmierināta pilnā – 9240 EUR – apmērā (uzturlīdzekļu summa gadā visiem bērniem), tad saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta "c" apakšpunktu par šo prasību maksājamā valsts nodeva ir 588,03 EUR, kas piespriežama no atbildētāja par labu valstij.

[13.2] Tiesas izdevumi sakarā ar lietas izskatīšanu ir 7 EUR, kas pamatojoties uz Civilprocesa likuma 40.panta pirmo daļu, 42.panta pirmo daļu, ir piedzenami no atbildētāja par labu valstij (Tiesu administrācijai).

[14] Civilprocesa likuma 195.pantā noteikts, ka, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda arī prasītāja

tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru, kā arī kredītiestādes nosaukumu un konta numuru, kurā veicama samaksa, ja tāds norādīts prasības pieteikumā.

Saskaņā ar Civillikuma 1759.panta 1.punktu nokavējuma procenti jāmaksā, arī bez noteiktas norunas, uz likuma pamata par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs. Savukārt, atbilstoši šī panta 2.punktam procenti jāmaksā par svešu naudu, nevien tad, kad tās turētājs to lietojis savā labā, bet arī tad, kad viņam pienācies šo naudu noguldīt uz procentiem un viņš to nav darījis.

Saskaņā ar Civillikuma 1763.panta 1.punktu procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

Tiesa uzskata, ka saskaņā ar minētajām likuma normām valstij ir atzīstamas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no atbildētāja likumiskos 6 % (sešus procentus) gadā no valsts ienākumos piespriestās, bet nesamaksātās tiesas izdevumu summas apmēra.

[15] Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1]pantam atbildētājam nosakāms termiņš lēmuma daļā par tiesas izdevumu piedziņu valsts ienākumos labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Maksājuma dokumentu, kas apstiprina sprieduma labprātīgu izpildi daļā par tiesas izdevumu piedziņu valsts ienākumos, atbildētājam nekavējoties jāiesniedz Kurzemes rajona tiesā, lai netiktu uzsākta to piedziņa ar zvērināta tiesu izpildītāja starpniecību.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 187.panta otro daļu, 190., 194., 195., 199.panta pirmo daļu, 204.[1]pantu, 205.panta pirmās daļas 1.punktu, 250.[26]pantu, 250.[60]pantu,

tiesa

nosprieda:

Apmierināt prasību pilnīgi.

Piedzīt, sākot ar 2023.gada 23.oktobri, no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus:

- /pers. C/, personas kods /personas kods/, /pers. D/, personas kods /personas kods/, uzturam katram bērnam ne mazāk kā 25% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas līdz bērnu septiņu gadu vecuma sasniegšanai, un no septiņu gadu vecuma – ne mazāk kā 30% no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas, līdz bērnu pilngadībai vai līdz apstākļu maiņai;
- /pers. E/, personas kods /personas kods/, un /pers. F/, personas kods /personas kods/, uzturam katram bērnam ne mazāk kā 30% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas, līdz bērnu pilngadībai vai līdz apstākļu maiņai.

Noteikt, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Samaksa veicama /pers. B/ norēķinu kontā Nr./konta numurs/, AS Swedbank.

Piedzenot uzturlīdzekļus, ņemt vērā un tajos ieskaitīt pēc 2023.gada 23.oktobra /pers. A/ jau samaksātos uzturlīdzekļus.

Noraidīt /pers. A/ pieteikumu atcelt pagaidu aizsardzības līdzekļus pret vardarbību.

Noteikt, ka ar Kurzemes rajona tiesas tiesneses 2023.gada 21.septembra lēmumu piemērotie pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļi, kas grozīti ar Kurzemes rajona tiesas tiesneses 2023.gada 11.oktobra lēmumu civillietā Nr. 3-12/10580-23/3, ir spēkā 30 dienas pēc šī sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos valsts nodevu 588,03 EUR (piecus simtus astoņdesmit astoņus *euro* un 3 centus), kas iemaksājama valsts kasē, reģistrācijas Nr. 90000050138, kontā Nr. LV55TREL1060190911200.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos – par labu Tiesu administrācijai – ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumu 7 EUR (septiņus *euro*), kas iemaksājami valsts kasē, kontā LV51TREL2190458019000.

Maksājumu uzdevumus, kas apstiprina tiesas sprieduma labprātīgu izpildi daļā par tiesas izdevumu piedziņu valsts ienākumos, /pers. A/ nekavējoties iesniegt Kurzemes rajona tiesā.

Atzīt valstij tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no /pers. A/ likumiskos nokavējuma procentus 6% gadā no piespriestās, bet nesamaksātās tiesas izdevumu summas apmēra.

Noteikt /pers. A/ termiņu sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedums sastādīts un pieejams tiešsaistes sistēmā 2024.gada 24.janvārī.

Spriedumu var pārsūdzēt Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas – 2024.gada 24.janvāra, iesniedzot apelācijas sūdzību Kurzemes rajona tiesā, ja pastāv kāds no Civilprocesa likuma 440.[2]pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem.

Tiesnese Ilze Valbaka